

Εκάλη, 4-5 Απριλίου 2023

ΜΝΗΜΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Μαρτυρίες από τη μικρασιατική καταστροφή

Φαίδρα Μελακοπούλου, Μαρία-Αικατερίνη Ντούνη, Κερασιά Καλλιρόη Παναγιωτοπούλου,
Ελένη-Χριστίνα Παπαγεωργοπούλου, Ελένη Τσόχου

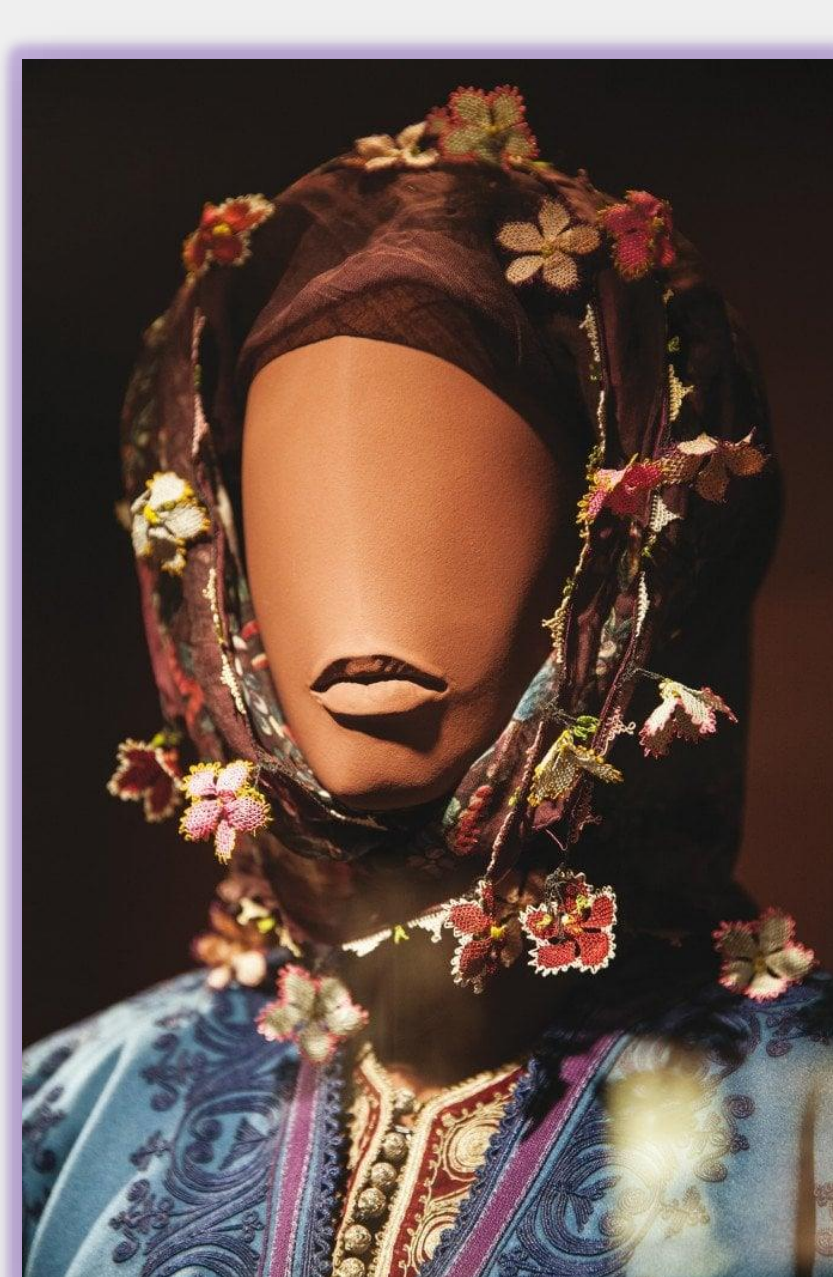
Α΄ Αρσάκειο Γυμνάσιο Ψυχικού, Τάξη Γ΄

Υπεύθυνη καθηγήτρια: Ευδοκία Πατσιλινάκου, χημικός PhD

Η αιματηρή τραγωδία και ο βίαιος αφανισμός συνθέτουν τη μοίρα των μικρασιατών Ελλήνων στις δυτικές περιοχές, οι οποίες βρέθηκαν μέσα στο θέατρο της πολεμικής αναμέτρησης της Ελλάδας με την Τουρκία και πλήρωσαν το φοβερό τίμημα. Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται μαρτυρίες από τη μικρασιατική καταστροφή.

Κάλυμα Ευαγγελίου του 1710
© Μουσείο Μπενάκη. Βυζαντινή
και Μεταβυζαντινή Συλλογή

Προσωπικά αντικείμενα που έφεραν μαζί τους
οι πρόσφυγες, όπως εκτίθενται στο Μουσείο
«Φιλίω Χαϊδεμένου» © Πάρις Ταβιτιάν

«Η διαρροή του ελληνικού στοιχείου από το Άκσεραϊ είχε αρχίσει προτού γίνει ακόμα η ανταλλαγή. Επί Κεμάλ, όταν το Άκσεραϊ ήταν μουτεσαριφλίκι με μουτεσαρίφη τον Απτούλ-Σετουλλάχ Μπέη, ήρθε διαταγή από την Άγκυρα ότι μπορούν να φύγουν όσοι θέλουν έξω από τα σύνορα της Τουρκίας, φτάνει να μην έχουν στρατιωτικές υποχρεώσεις και εκκρεμότητες με τη δικαιοσύνη. Πολύς κόσμος έφυγε τότε. Ο Απτούλ-Σετουλλάχ Μπέης φρόντισε για την προστασία τους από τις επιδρομές των τσέτηδων και κακοποιών στοιχείων. Οι Τούρκοι, και του Άκσεραϊ και των γύρω τουρκικών χωριών που είχαμε συναλλαγές, δεν ήθελαν να φύγει ο ελληνισμός του Άκσεραϊ. Έκαναν ενέργειες, και στην Άγκυρα ακόμα, να μη φύγουμε. Είχαν την ανάγκη μας. Εμείς κρατούσαμε το εμπόριο, την οικονομική ζωή του τόπου. Αυτοί δεν είχαν ιδέα από εμπορικές επιχειρήσεις, ήταν τσιφλικάδες».

Αλέξανδρος Λεοντόπουλος [από Άκσεραϊ – Αθήνα]

«Στο χωριό μας είχαμε ησυχία. Ήταν Αύγουστος του '22 τότε που έγινε η Καταστροφή της Μικρασίας· όπου μάθαμε πως ήρθ' ένα γράμμα στον παπά κλεισμένο σ' ένα τενεκεδάκι κι είπαν πως θ' ανοιχτεί σε δύο μέρες και σα θα διαβάσουν, θα δουν τι θα γίνει. Το άνοιξαν σε κρυφό χώρο μαζί με τη χωροφυλακή· έλεγε να πισοχωρούμε και να φύγει η χωροφυλακή από το χωριό. Τη δεύτερη μέρα είδαμε μια περίεργη κίνηση, γιατί είχαν επιτάξει το σχολείο που ήταν απέναντί μας. Μάζευαν τα πράματά τους· δεν ξέραμε τι συμβαίνει και τι είναι. Ένας γνωστός χωροφύλακας του θείου μου μάς είπε πολύ εμπιστευτικά –και να μη το πούμε καμιανού– πως ως το μεσημέρι θα φύγουνε. Όλος ο κόσμος είχε βγει στο δρόμο· ο δρόμος ήταν γεμάτος. Αν δεν φεύγαμε, θα μας πετσόκοβαν. Όπως περπατούσαμε, ένας γνωστός μας Τούρκος πήγαινε με το κάρο του στη Μαγνησιά και μας λέει: «Μπείτε στο κάρο!». Ήμασταν δυο ξαδερφάδες, η μάνα μου κι εγώ. Γειτόνοι ήμασταν, τ' αμπέλια μας ήτανε κοντά. Ήταν πολύ φοβισμένος κι ήρθε κοντά μου και μού 'πε: «Να χαρείς, Σαρούλα, πες μου τι συμβαίνει; Γιατί είν' όλος ο κόσμος στο δρόμο;». Τότες του είπα: «Παππού-Μεμέτ, αυτό που ξέρω θα σου πω, έρχεται πολύς στρατός στο χωριό μας και γι' αυτό φεύγουμε». Τότες αναστέναξε κι είπε: «Βάι, τι θα γίνουμε!». Δεν του 'πα την αλήθεια γιατί μπορούσε να το πει και σ' άλλους. Λοιπόν εμείς κατεβήκαμε στο Χαμιντιέ· είχαμε συγγενείς και κουμπάρους...»

Σαρούλα Σκύφτη, [από Ερίκιοϊ – Αθήνα]

Πηγές (Ενδεικτικά):

1. <https://www.lifo.gr/culture/arxaiologia/20-syglonistikes-martyries-apo-ton-xerizomo-kai-tin-katastrofi-tis-smyrnis>
2. Φωτογραφικό αρχείο Λένας Σαμαρά
3. Μουσείο: «Φιλίω Χαϊδεμένου»
4. Μουσείο Μπενάκη